

:

) (

: بهمن ۱۴۰۰

: شورای تجاری و فناوری، خاورمیانه، آسیای مرکزی، عراق، سینوپک، سواپ ارزی

: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

فهرست مطالب

۵	مقدمه
۶	تحولات جهانی
۷	تحولات منطقه‌ای
۱۰	داده‌های تازه

مقدمه

ایران در اقتصاد سیاسی بین‌الملل موقعیتی دوگانه دارد. از یک سو ارتباطات بین‌المللی این کشور به کمترین میزان در دهه‌های اخیر رسیده است. از دیگر سو کشور به صورت مضاعف از تحولات در محیط روانی و عملیاتی اقتصاد سیاسی بین‌الملل متأثر می‌شود. سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی"، رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب رویدادهای کلیدی از منظر تأثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرند. در این گزارش، گلچینی از تحولات اخیر در دولایه جهانی و منطقه‌ای محیط ژئواکونومیک ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

تحولات جهانی

برگزاری دومین نشست شورای تجاری و فناوری اروپا و آمریکا

مقامات اتحادیه اروپا و ایالات متحده از برگزاری دومین دوره دومین نشست شورای تجاری و فناوری آمریکا و اروپا در آینده نزدیک خبر داده‌اند. این شورا در سال ۲۰۲۱ تاسیس شده نخستین اجلاس و نیز در همین سال برگزار شد.

هدف از تشکیل این شورا اتخاذ سیاست‌های مشترک در حوزه‌های کلیدی اقتصاد سیاسی بین‌المللی است این شورا اهدافی چون گسترش تجارت و سرمایه‌گذاری، پرهیز از ممانعت‌های فنی جدید در حوزه تجارت، همکاری در سیاست‌های کلی در حوزه‌های فناوری موضوعات دیجیتال و زنجیره ارزش، حمایت از تحقیقات مشترک و همکاری در زمینه حفظ موقعیت برتر غرب در فناوری‌های پیشرفته را دنبال می‌کند. یکی از اهداف این شورا مقابله مشترک با چین است که به طور فزاینده به عنوان رقیب غرب در تجارت جهانی سر بر می‌آورد.

آمریکا تعرفه‌ها علیه چین را حفظ می‌کند

دولت بایدن اعلام کرده است که تمایلی به کاهش تعرفه‌های اعمالی بر کالاهای صادراتی چین به این کشور ندارد. رئیس‌جمهور ایالات متحده در کنفرانس مطبوعاتی اخیر اعلام کرد که شرایط برای برچیدن تعرفه‌های اعمالی علیه چین امروز به وجود نیامده، زیرا این کشور به تعهدات خود عمل نکرده است. در توافق تجاری که میان چین و ایالات متحده در اواخر دوره ترامپ شکل گرفت، چین متعهد به واردات سالانه ۲۰۰ میلیارد دلار کالا از ایالات متحده تا پایان سال ۲۰۲۱ شد. برآوردها نشان می‌دهد که چین تاکنون نیمی از تعهدات خود را انجام داده است.

توافق تجاری موقت دولت ترامپ و چین از اول ژانویه ۲۰۲۲ به پایان رسیده است. از همین رو وضعیت روابط تجاری دو کشور همچنان مبهم است. چینی‌ها انتظار داشتند با پایان این مدت تعرفه‌های اعمالی کاملاً حذف شوند. دولت چین اخیراً کوشش‌های بسیاری برای شکل دهی به توافق جدید تجاری با ایالات متحده صورت داده است. اما دولت بایدن همچنان از شکل دهی به چنین توافقی روی گردان است. این وضعیت به مناظراتی در ایالات متحده دامن زده است. از یک سو طرفداران تجارت آزاد معتقدند اعمال این تعرفه‌ها تنها به مصرف‌کنندگان آمریکایی آسیب می‌زند و یکی از دلایل افزایش تورم در ایالات متحده است. از طرف دیگر مخالفین معتقدند ایالات متحده باید در برابر ورود سیل کالاهای چینی به این کشور که با یارانه‌های سنگین حمایت می‌شوند و کارخانه‌های آنها را وادار به تعطیلی می‌کنند، بایستد و از حقوق تولیدکنندگان و نیروی کار آمریکا دفاع کند. دولت بایدن آشکاراً سیاست خارجی و تجاری خود را بر محور تقویت طبقه متوسط این کشور و نیروی کار آن قرار داده است. در یک سالی که از قدرت رسیدن دولت می‌گذرد، هیچ توافق تجاری مهمی میان ایالات متحده و سایر کشورها منعقد نشده و حتی در دست مذاکره نیست. افزون بر

این در سال ۲۰۲۲ انتخابات کنگره آمریکا نیز پیش روست و در صورتی که دولت بایدن در برابر چین ضعف نشان دهد در انتخابات حزب دموکرات آسیب خواهد دید. از دیگر سو چین آمادگی لازم برای دادن چنان امتیازاتی به ایالات متحده که توافق را تبدیل به پیروزی برای دولت نماید، ندارد.

تحولات منطقه‌ای

کره جنوبی در پی حضور گسترده تر در خاورمیانه

سفر اخیر رئیس جمهور کره جنوبی به امارات، عربستان و مصر طیفی از موافقتنامه های تجاری و اقتصادی را به همراه داشت. افزون بر این کره قراردادی ۵,۳ میلیارد دلاری برای فروش سیستم های دفاع ضد موشک به امارات امضا کرد. این نخستین قرارداد دفاعی مهم میان یک کشور آسیایی و کشورهای خلیج فارس است.

فراتر از این قرارداد، در سطح کلان کره جنوبی و شورای همکاری خلیج فارس برای احیای مذاکرات موافقتنامه تجارت آزاد میان طرفین، به توافق رسیدند. مذاکرات مربوط به موافقتنامه تجارت آزاد میان شورای همکاری خلیج فارس و کره جنوبی در سال ۲۰۰۷ آغاز شد و پس از سه دور مذاکره در سال ۲۰۰۹ شورای همکاری خلیج فارس این مذاکرات را متوقف کرد. اکنون دو طرف برای احیای مذاکرات توافق کرده‌اند.

واردات نفت از خلیج فارس برای شرکت‌های پالایشگاهی کره جنوبی به طور فزاینده‌ای هزینه‌بر می‌شود. تعرفه دولت کره برای واردات مشتقات نفتی از خاورمیانه ۳ درصد است که در صورت امضای موافقتنامه تجارت آزاد این تعرفه ها از بین خواهد رفت. از طرفی کره جنوبی دسترسی گسترده‌تری به بازار کشورهای شورای همکاری خلیج فارس خواهد داشت.

در گام نخست رئیس جمهور کره جنوبی راهی امارات شد و در اکتبر ۲۰۲۰ شرکت کرد. در این سفر موافقتنامه های مختلفی میان شرکت‌های کره ای و هم‌تایان اماراتی به ویژه شرکت ملی نفت امارات منعقد شد. یکی از این موافقت نامه ها، طرحی مطالعاتی بین شرکت ملی نفت کره و شرکت های اماراتی برای تولید هیدروژن است تا زمینه ها برای همکاری طرفین در این حوزه فراهم گردد. در گام بعدی رئیس جمهور کره جنوبی راهی عربستان شد. در این سفر نیز چندین موافقتنامه اقتصادی میان طرف‌ها به امضا رسید. از جمله این توافقات می توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- توافق دوجانبه برای تولید هیدروژن سبز. هیدروژن سبز از انرژی های تجدیدپذیر به ویژه انرژی خورشیدی و بادی تولید می شود. هدف گذاری دو کشور، همکاری در ایجاد اکوسیستم هیدروژن به صورت مشترک است. از یک سو کره جنوبی در راستای رسیدن به هدف کربن زدایی از اقتصاد خود نیازمند منابع هیدروژنی است و از طرف دیگر عربستان سعودی در پی استفاده از هیدروژن به ویژه در صنعت حمل و نقل است.

۲- شرکت سرمایه گذاری عربستان سعودی با شرکت سامسونگ توافقی برای بهره گیری از

فناوری‌های جدید در زیرساخت‌های عربستان سعودی امضا کرد.

۳- شرکت آرامکو با شرکت کره جنوبی Electric Power توافقی برای مطالعات امکان‌سنجی سرمایه‌گذاری در حوزه آمونیاک آبی و هیدروژن امضا کردند.

۴- شرکت سرمایه‌گذاری صنعتی عربستان و شرکت صنایع سنگین کره جنوبی موافقتنامه‌ای برای ایجاد کارخانه پیشرفته تولید فولاد ظرفیت ۸۳ هزار تن در سال امضا کردند.

عربستان سعودی مهم‌ترین شریک نفتی کره جنوبی در خاورمیانه محسوب می‌شود. در سال ۲۰۲۱ این کشور ۳۰ درصد از واردات نفت کره جنوبی را تامین کرده است.

نهایتاً در آخر این سفر، کره جنوبی با دولت سبسی برای انجام مطالعات مشترک جهت موافقتنامه تجارت آزاد به توافق رسید و توافقی مقدماتی برای ارائه وام یک میلیارد دلاری از سوی کره برای توسعه زیرساخت‌های مصر اعلام شد. با دقت در موافقتنامه‌هایی که در این سفر امضا شد می‌توان گفت که کره جنوبی در پی حضور قوی‌تر در خاورمیانه است. این کشور قراردادی ۳٫۵ میلیارد دلاری در حوزه نظامی امضا کرد، بر توسعه همکاری‌ها در حوزه انرژی با عربستان و امارات متمرکز شد و مصر را به عنوان دروازه حضور گسترده‌تر در افریقا تعریف کرده است.

آسیای مرکزی برنده تحولات افغانستان؟

گزارش جدید اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان در مورد تجارت خارجی این کشور نشان می‌دهد که کشورهای آسیای میانه مهم‌ترین برندگان تحولات اخیر در افغانستان بوده‌اند. در سال جاری شمسی واردات افغانستان از آسیای مرکزی بیش از دو میلیارد دلار بوده است. از آغاز تسلط طالبان بر افغانستان تاکنون بیش از هشت هزار کامیون از مسیر افغانستان به آسیای جنوبی و از آسیای جنوبی به افغانستان تردد کرده‌اند که این میزان یک رکورد محسوب می‌شود. راه آهن موجود میان افغانستان و کشورهای آسیای مرکزی یکی از زیرساخت‌های مهم است که در گسترش تجارت میان طرفین نقش داشته است.

پس از روی کار آمدن طالبان تصور غالب بر این بود که پاکستان مهم‌ترین برنده سیاسی و اقتصادی تحولات جدید در افغانستان است، اما آمارهای اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان نشان می‌دهد که روابط تجاری میان ۲ کشور حدود ۲۶ درصد کاهش یافته است. دو دلیل برای کاهش تجارت میان افغانستان و پاکستان ذکر شده است. یکی آنکه انتقال کالا از بنادر پاکستان به افغانستان با مشکلات بسیاری مواجه است و دوم اینکه در نظام بانکی پاکستان موانعی در راستای تجارت با افغانستان وضع شده است که احتمالاً به تحت تحریم بودن طالبان در نظام مالی بین‌المللی و هشدار در مورد تجارت با آنها باز می‌گردد.

عراق در پی اتصال ریلی به اتحادیه اروپا

دولت عراق از اجرای پروژه راهبردی شبکه ریلی به ترکیه و اتحادیه اروپا در آینده‌ای نزدیک خبر داده است. قرار است تا اواخر ژانویه ۲۰۲۲ نقطه اتصال این خط به ترکیه مشخص شود. برای طراحی

این پروژه دولت عراق قراردادی با شرکت ایتالیایی امضا کرده و قرار است طراحی های لازم برای کشیده شدن این خط از بندر فاو به بغداد و از آنجا به ترکیه صورت گیرد و از مسیر ترکیه، عراق به اتحادیه اروپا اتصال ریلی بیابد. این خط آهن به طول ۱۲۲۰ کیلومتر احداث خواهد شد. سرعت قطارهای مسافربری در این خط آهن ۲۶۰ کیلومتر و قطارهای باری ۱۶۰ کیلومتر خواهد بود. این خط آهن تندرو بخشی از پروژه بندر فاو عراق محسوب می شود. عراق در ماه های اخیر بر متنوع سازی منابع اقتصادی خود، کاهش اتکا به نفت و تبدیل شدن به حلقه وصل کشورها به یکدیگر متمرکز شده است.

قرارداد دو میلیارد دلاری عراق با شرکت سینوپک

دولت عراق از امضای قرارداد دو میلیارد دلاری با شرکت سینوپک چین برای توسعه میدان گازی منصوریه خبر داده است. سهام شرکت نفت بصره وابسته به وزارت نفت عراق در این قرارداد ۵۱ درصد و سهم شرکت سینوپک ۴۹ درصد است. این قرارداد برای استخراج روزانه ۳۰۰ میلیون فوت مکعب گاز از این میدان، با شرکت چینی امضا شده است. حجم ذخایر گازی میدان منصوریه بیش از ۴٫۵ میلیارد فوت مکعب برآورد شده است. عراق از سال ۲۰۱۰ در پی همکاری با شرکت های خارجی برای سرمایه گذاری در این میدان است. تاکنون تلاش های این کشور به جایی نرسیده است. عراق در مجموع پروژه هایی به ارزش ۱۵ میلیارد دلار برای سرمایه گذاری در حوزه صنعت گاز به شرکت های بین المللی پیشنهاد کرده است تا از وابستگی در این حوزه بکاهد. شرکت های چینی در مجموع ۲۰ میلیارد دلار در صنعت نفت و گاز عرق سرمایه گذاری کرده اند. این شرکت ها به طور فزاینده جایگزین شرکت های غربی در صنعت نفت و گاز عراق می شوند.

عربستان به عراق برق صادر می کند

یادداشت تفاهم صادرات برق عربستان به عراق امضا شد. عراق در سال های اخیر در پی متنوع سازی شرکای تجاری خود بوده است و عربستان را به عنوان یکی از گزینه های کلیدی تعریف کرده است. از دیگر سو اشتیاق عربستان به کاهش حضور ایران در عراق زمینه را برای شکل گیری روابطی جدید میان طرفین فراهم آورده است. مقامات تجاری عربستان اخیرا اعلام کردند که این کشور به جد در پی تبدیل شدن به شریک نخست تجاری عراق است. حجم روابط تجاری دو کشور حدود ۵ میلیارد دلار است. افزون بر این زمین های وسیعی در سماوه و سایر نقاط عراق برای سرمایه گذاری عربستان در تولید محصولات کشاورزی تعریف شده است. دو کشور در گذرگاه مرزی عرعر در پی ایجاد یک منطقه تجارت آزاد برآمده اند تا تبادلات میان آنان گسترش یابد و تسهیل شود. در قالب این یادداشت تفاهم قرار است از سال ۲۰۲۴ شبکه برق عربستان به عراق متصل شود و صادرات برق آغاز گردد. عراق در یک دهه اخیر حدود ۵۰ میلیارد دلار در صنعت برق خود هزینه کرده است، اما هنوز ۸۰ درصد برق خانگی این کشور از طریق ژنراتورهای خانگی تامین می شود.

عراق امیدوار است با پیوند زدن شبکه برق خود به محیط همسایگی از چالش های این حوزه بکاهد.

سواپ ارزی امارات و ترکیه

دولت های ترکیه و امارات توافقنامه سه ساله سواپ ارزی امضا کردند ارزش اسمی این توافق ۶۴ میلیارد لیره ترکیه و ۱۸ میلیارد درهم امارات است. دو کشور هدف از این توافق نامه را افزایش همکاری مالی و توسعه تجارت دو جانبه برشمردند. این توافق امکان تمدید نیز دارد. پیش از این قطر نیز با ترکیه توافقنامه سواپ ارزی منعقد کرده بود.

در ماه های اخیر روابط ترکیه و امارات رو به گسترش بوده است. دو ماه پیش، برای نخستین بار پس از ده سال ولیعهد امارات از ترکیه دیدار کرد. افزون بر این دولت ترکیه در پی احیای روابط اقتصادی خود با عربستان نیز بر آمده است رئیس جمهور ترکیه در آینده نزدیک به ریاض سفر خواهد کرد.

داده های تازه

گزارش جدید آنکتاد در مورد سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان

گزارش جدید آنکتاد در مورد سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان در سال ۲۰۲۱، داده های مهمی ارائه داده است. نکات کلیدی این گزارش را به صورت ذیل می توان خلاصه کرد:

۱- بر مبنای این گزارش جریان سرمایه گذاری خارجی مستقیم خارجی در سال ۲۰۲۰ ۷۷ درصد نسبت به سال ۲۰۲۰ افزایش یافته و به ۱۶۵ تریلیون دلار رسیده است. این رقم در سال ۲۰۲۰ ۹۲۹ میلیارد دلار بود. همچنین میزان سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان از دوره پیش از شروع کرونا نیز فراتر رفته است.

۲- در سال ۲۰۲۱ کشورهای توسعه یافته موقعیت بسیار خوبی در جذب سرمایه مستقیم خارجی یافتند، به گونه ای که ۷۷۷ میلیارد دلار سرمایه گذاری مستقیم خارجی در این کشورها صورت گرفته است. از میزان ۷۱۸ میلیارد دلار افزایش در سرمایه گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال پیش از آن، بیش از ۵۰۰ میلیارد دلار راهی کشورهای توسعه یافته شده است.

۳- اقتصاد ایالات متحده به عنوان بزرگترین دریافت کننده سرمایه مستقیم خارجی در سال ۲۰۲۱ ۳۲۳ میلیارد دلار جذب کرده است که ۱۱۴ درصد رشد نسبت به سال قبل از آن نشان می دهد.

رشد سرمایه گذاری مستقیم خارجی در اتحادیه اروپا بیش از ۸ درصد بوده است.

۴- سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال توسعه حدود ۳۰ درصد افزایش یافته و به ۸۷۰ میلیارد دلار رسیده است. از این میان بیشترین رشد در شرق و جنوب شرق آسیا رخ داده و در مرحله بعد آمریکای لاتین و خاورمیانه قرار گرفته اند.

۵- در جهان در حال توسعه چین رشد ۲۰ درصدی در جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی داشته

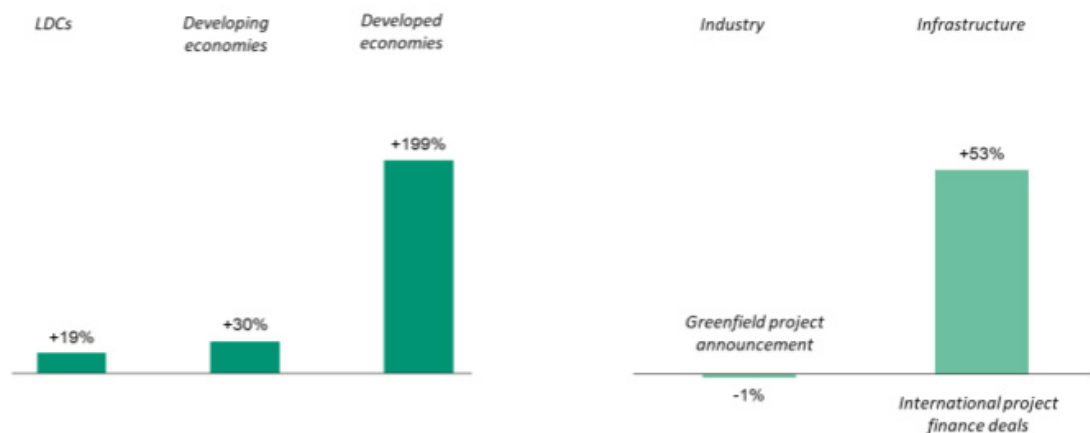
است. میزان سرمایه گذاری مستقیم خارجی در چین ۱۷۹ میلیارد دلار بوده است. برزیل یکی دیگر از نمونه های موفق است زیرا ۵۸ میلیارد دلار مستقیم خارجی راهی این کشور شده است که نسبت به مدت مشابه در سال قبل ۱۰۰ درصد رشد نشان می دهد. این رشد در مجموعه آسه آن حدود ۳۵ درصد بوده است.

۶- در محیط همسایگی ایران میزان جذب سرمایه مستقیم خارجی در خاورمیانه در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال پیش از آن ۴۹ درصد رشد کرده است. این میزان در آسیای مرکزی و قفقاز ۵۹ درصد بوده است. عربستان سعودی در سال ۲۰۲۱ ۲۳ میلیارد دلار سرمایه مستقیم خارجی جذب کرده است.

۷- نکته قابل توجه دیگر در گزارش آنکتاد رشد ۵۳ درصدی سرمایه گذاری و تامین مالی زیرساخت هاست. سرمایه گذاری در حوزه صنعت چندان رشدی نداشته است.

جدول ۱- روند نامتوازن سرمایه گذاری خارجی در ۲۰۲۱ (کشورهای توسعه یافته، در حال توسعه و توسعه نیافته و بخش های مختلف)^۱

Figure 1. Uneven recovery growth
(Growth rates for FDI by region and for investment projects by sector, 2021 vs 2020)

Source: UNCTAD, FDI/MNE database (www.unctad.org/fdistatistics) for FDI information from the Financial Times Ltd, fDi Markets (www.fDimarkets.com) for announced greenfield FDI projects and Refinitiv SA for international project finance deals.

Note: FDI data in this Trends Monitor are estimated based on partial-year quarterly data. Greenfield project data is estimated based on eleven months.

جدول ۲- رشد سرمایه گذاری مستقیم خارجی در مناطق مختلف در ۲۰۲۱

Table 1. FDI inflows and cross-border M&As, 2019–2021
(Billions of dollars)

Region / economy	FDI				Net cross-border M&A sales			
	2019	2020	2021*	2020–2021 Growth rate (%)	2019	2020	2021	2020–2021 Growth rate (%)
World	1 473	929	1 647	77	507	475	710	49
Africa	45	39	97	147	6	3	- 2	..
North Africa	14	10	9	-13	1	0	- 1	..
Sub-Saharan Africa	32	29	88	200	5	3	- 1	..
Americas	431	259	531	105	210	118	321	173
Latin America and the Caribbean	156	84	147	75	24	8	8	-1
North America	275	174	383	120	187	110	313	185
Asia	559	588	696	18	66	82	104	26
Central Asia	8	6	10	59	0	0	0	1276
East Asia	256	315	358	14	20	28	5	-82
South-East Asia	181	136	184	35	10	- 5	50	..
South Asia	59	71	54	-24	15	28	8	-72
West Asia	55	60	90	49	22	31	41	31
Oceania	45	23	18	-22	25	12	31	159
Europe	392	20	305	1 450	200	260	257	-1
EU	451	153	165	8	114	188	139	-26
Other Europe	- 59	- 133	140	..	86	72	118	64
Memorandum								
Developed economies	752	260	777	199	428	389	614	58
Developing economies	721	669	870	30	79	86	96	11
LDCs	24	24	28	19	0	0	- 2	..

Source: UNCTAD, FDI/MNE database (www.unctad.org/fdistatistics) for FDI and cross-border M&A database (www.unctad.org/fdistatistics) for M&As.
Note: FDI data in this Trends Monitor are based on quarterly data derived from the (extended) directional principle. For a few countries the asset/liability principle was used for estimation. The data excludes Caribbean offshore financial centres. The regional classification follows the new M49 standard of the Statistical Division of the United Nations Secretariat.

بازار روسیه در اختیار چه کشورهایی است؟

این روزها مناظره بر سر حضور در بازار روسیه و گسترش روابط اقتصادی ایران با این کشور داغ است. اما داده های ذیل نشان می دهد که تجارت خارجی روسیه عمدتاً با اتحادیه اروپا، چین و همسایگان روسیه چون بلاروس است. همانگونه که نمودارها نشان می دهند. چین از موقعیتی بلامنازع در تجارت خارجی روسیه برخوردار است. ۲۱ درصد واردات روسیه از چین تامین می شود و ۱۱ درصد صادرات این کشور راهی چین می شود. آلمان مهمترین شریک اروپایی روسیه است و سهم ۲ درصدی ترکیه در بازار روسیه نیز قابل توجه است. ایران و روسیه هنوز شرکای تجاری قابل توجهی برای یکدیگر نیستند و با توجه به رقابت غول ها در بازار روسیه، نفوذ ایران در این بازار آسان نخواهد بود.

جدول ۳- شرکای وارداتی و صادراتی روسیه (۲۰۱۹)

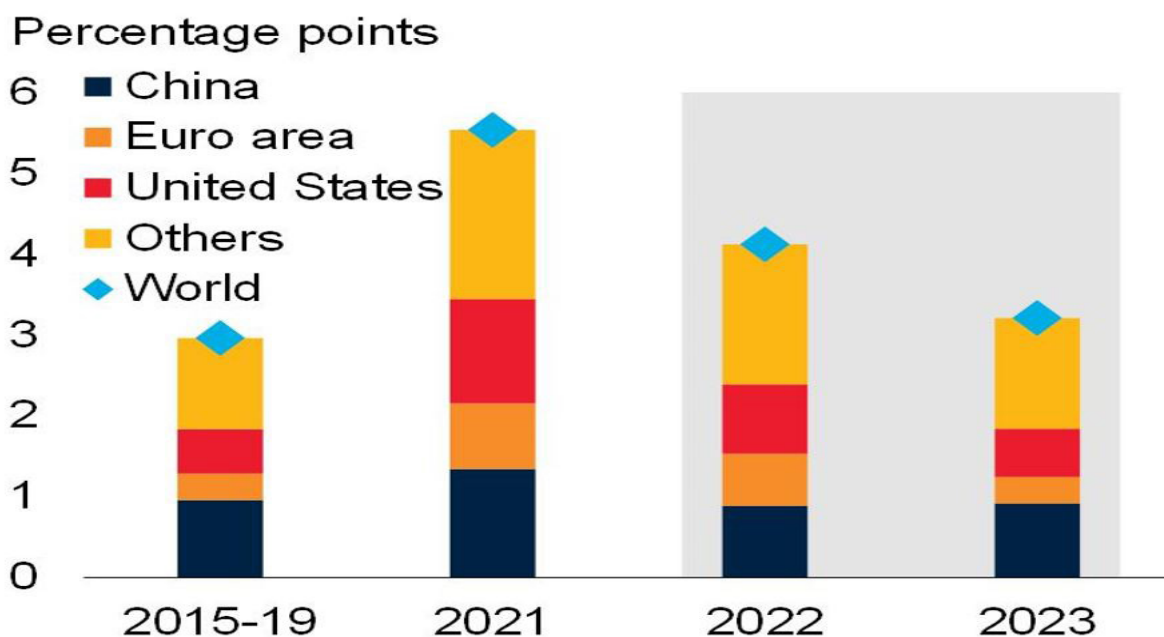
شریک صادراتی	حجم صادراتی به درصد	شریک وارداتی	حجم واردات به درصد
چین	۱۳.۴۳	چین	۲۱.۹۱
هلند	۱۰.۵۰	آلمان	۱۰.۱۶
آلمان	۶.۵۷	بلاروس	۵.۵۳
بلاروس	۵.۰۹	آمریکا	۵.۴۳
ترکیه	۴.۹۶	ایتالیا	۴.۴۱
کره جنوبی	۳.۸۳	ژاپن	۳.۶۳
ایتالیا	۳.۳۶	فرانسه	۳.۴۸
قزاقستان	۳.۳۵	کره جنوبی	۳.۲۴
انگلستان	۳.۱۱	اکراین	۱.۹۶
آمریکا	۳.۰۹	انگلستان	۱.۶۳

منبع: WITS

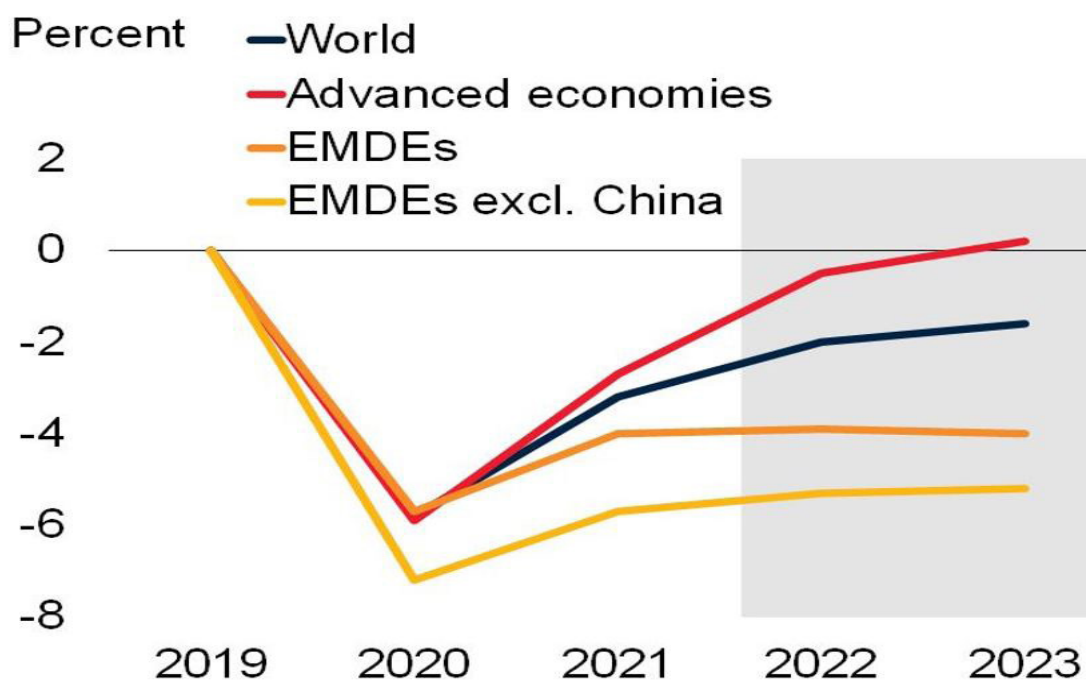
چشم انداز اقتصاد جهانی در چند نمودار

بانک جهانی در چند نمودار چشم انداز اقتصاد جهانی را به تصویر کشیده است. بر مبنای پیش بینی این بانک، رشد اقتصاد جهانی که در سال ۲۰۲۱ ۵٫۵ درصد بوده است در سال ۲۰۲۲ به ۴٫۱ درصد کاهش خواهد یافت. کشورهای در حال توسعه و بازارهای نوظهور به دلیل توان کمتری که در ارائه بسته های تشویقی برای مقابله با این روند دارند احتمالاً تحت تاثیر بیشتری قرار خواهند گرفت. از منظر بانک جهانی تداوم بحران کرونا در قالب اومیکرون بر اقتصاد جهانی تاثیرات منفی خواهد داشت. زنجیره های عرضه همچنان با آشفتگی و مشکلاتی مواجه خواهند بود، تورم رو به افزایش خواهد رفت، استرس مالی همچنان باقی خواهد ماند و فجایع زیست محیطی ناشی از تغییرات آب و هوایی هم تداوم خواهد داشت. این عوامل دست به دست همدهیگر می دهند تا روند رشد اقتصادی را در سال های آینده دچار مشکل نمایند.

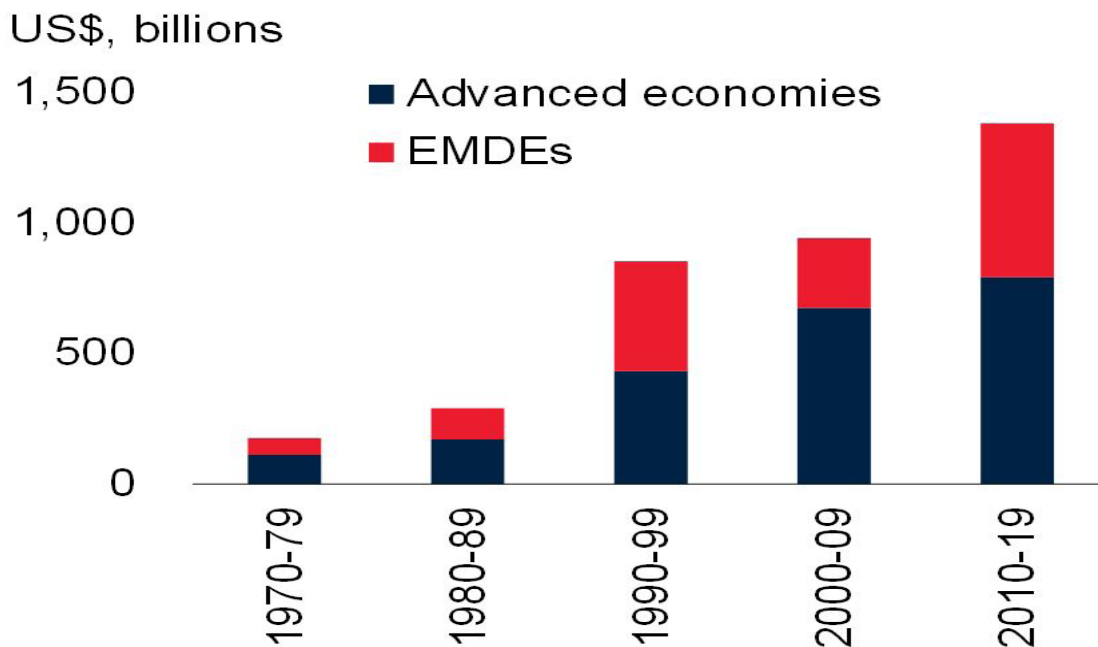
نمودار ۱- نقش اقتصادهای بزرگ در رشد جهانی (۲۰۱۵-۲۰۲۳)

نمودار ۲- روند نامتوازن احیای اقتصادهای در حال توسعه، بازارهای نوظهور و اقتصادهای توسعه یافته در جهان پساکرونا

نمودار ۳- زیان وارده به اقتصادهای توسعه یافته، در حال توسعه و نوظهور در اثر فجایع ناشی از تغییرات اقلیمی
۱۹۷۰-۲۰۱۹

منبع: بانک جهانی

قزاقستان، قربانی موفقیت؟

قزاقستان یکی از کشورهای محیط پیرامونی ایران است که کمتر کسی تصور می کرد دچار شورش شود. روند توسعه این کشور چنان پرسرعت پیش می رفت و توأم با موفقیت های اقتصادی بود که برخی آن را حتی سویس شرق می نامیدند. اما شورش اخیر نشان داد که توسعه از بالا حتی در صورت توفیق با چالش های انفجاری مواجه است. این کشور در دوره پسا شوروی پس از لهستان و چک سومین کشور پساکمونیستی در جذب سرمایه بوده است و بیش از ۱۴۰ میلیارد دلار سرمایه جذب کرده است. حالا تکلیف این سرمایه ها و تداوم سرمایه گذاری در این کشور با ابهام مواجه شده است. برخی قزاقستان را قربانی توسعه سریع و آمرانه می دانند، مدلی که قربانیان دیگری هم در جهان در حال توسعه داشته است.

نمودار ۴- روند سرمایه گذاری در کشورهای پسا کمونیستی در سه دهه گذشته و جایگاه قزاقستان

Kazakhstan's unrest: 30 years of investment progress at risk?

Stock of inward FDI in selected former Soviet and communist countries at the end of 2020

